

Альона Головка

студентка 2 курсу ННІ права та інноваційної освіти
Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Роль адміністративного судочинства в забезпеченні прав і свобод громадян*

Адміністративне судочинство відіграє ключову роль у забезпеченні прав і свобод громадян, оскільки саме через нього реалізується правовий механізм захисту інтересів громадян у відносинах з державою та її органами. В умовах демократичного правління адміністративні суди виступають гарантом справедливого врегулювання спорів між приватними особами і владними органами, що дозволяє захищати громадян від можливих зловживань з боку державної влади та посадових осіб.

Адміністративне судочинство, згідно з нормами Конституції України та Кодексу адміністративного судочинства (КАС), спрямоване на вирішення спорів, що виникають у сфері публічно-правових відносин [1, с.56]. Це, зокрема, стосується випадків, коли громадяни оскаржують рішення, дії або бездіяльність органів влади, місцевого самоврядування чи їх посадових осіб. Таким чином, адміністративні суди забезпечують можливість кожному громадянину реалізувати своє право на судовий захист від порушень прав і свобод з боку державних органів.

Адміністративне судочинство є незалежним механізмом контролю за законністю дій влади. Наприклад, у разі, коли державний орган приймає рішення, що порушує права громадянина (наприклад, необґрунтована відмова у наданні соціальних виплат чи порушення умов конкурсу на посаду), громадянин має можливість звернутися до адміністративного суду для відновлення своїх прав.

Забезпечення прав і свобод громадян у адміністративних судах ґрунтується на таких основоположних принципах, як законність, справедливість, рівність сторін, відкритість процесу і ефективність судового захисту. Важливим є також принцип диспозитивності, який гарантує, що сторони мають право самостійно визначати обсяг своїх вимог і здійснювати судовий захист у спосіб, визначений законом [2].

Принцип рівності перед законом та судом дозволяє громадянам мати рівні процесуальні права з державними органами, що значно підвищує ефективність судового захисту. Держава як сторона у спорі не має привілейованого статусу, і судова процедура спрямована на забезпечення правомірного вирішення питання незалежно від статусу учасників.

Верховенство права є однією з основоположних ідей демократичної держави, і адміністративне судочинство є інструментом для його реалізації. Через суди громадяни можуть перевіряти законність дій органів влади, тим самим утверджуючи верховенство права як принцип державного управління. Це також забезпечує взаємодію громадян і держави на основі правомірності, що знижує ризики авторитаризму і зловживання владою.

* Наукова керівниця – *Маргарита Максимова*, старша викладачка (PhD) кафедри адміністративно-правових дисциплін та публічного управління Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Адміністративні суди також формують правові прецеденти, які впливають на розвиток правозастосовної практики. Рішення судів сприяють усуненню правової невизначеності, оскільки адміністративні органи змушені враховувати судову практику під час ухвалення рішень.

Попри значну роль адміністративного судочинства у забезпеченні прав громадян, існують певні проблеми, які ускладнюють його ефективне функціонування. До таких проблем можна віднести недостатню оперативність розгляду справ, що може призводити до порушення права на своєчасний судовий захист [3, с.55]. Крім того, складність процедури, бюрократичні перепони та недостатній рівень юридичної обізнаності громадян іноді перешкоджають їх ефективному зверненню до суду.

Отже, адміністративне судочинство відіграє центральну роль у забезпеченні прав і свобод громадян у публічно-правових відносинах з державними органами. Його функція полягає у створенні балансу між інтересами держави та особи, забезпеченні справедливого судового розгляду і відновленні порушених прав. Незважаючи на певні виклики, цей механізм є невід'ємною частиною демократичного суспільства, що гарантує захист від зловживань з боку держави і утверджує принцип верховенства права.

Література

1. Захист прав людини в адміністративному судочинстві: сучасний стан і перспективи розвитку в Україні: Збірник матеріалів міжнародної науковопрактичної конференції, присвяченої 10-річчю процесуальної діяльності адміністративних судів України (м. Київ, 1 – 2 жовтня 2015 року) / За заг. ред. О.М. Нечитайла. – К.: Ваіте, 2015. – 448 с.
2. Ковалів М.В., Стахура І.Б. Принципи адміністративного судочинства: поняття, зміст, система. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1934/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2.pdf>.
3. Привиденцев О. Г. Особливості здійснення адміністративного судочинства в умовах воєнного стану. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. Вип. 1 (42). С. 54–57.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**